

Хаифа после напада
17. јула 2006. године

РАКЕТЕ ХЕЗБОЛАХА У РАТУ СА ИЗРАЕЛОМ

ДАЛЕКОМЕТНА ОПАСНОСТ

Употребом широког дијапазона невођених ракета земља-земља, те вођених противтенковских и противбродских ракета, од којих су неке врло софистициране, Хезболах је успео да осујети главне предности Израела. Тактичка примена ракетног арсенала и стратешки добици представљају велико изненађење за аналитичаре.

Рат између Израела и Хезболах, који је у Либану назван *Јулски рат*, а у Израелу постао познат као *Други либански рат*, почео је 12. јула 2006. ракетним ударима Хезболах по положајима израелске војске (ИДФ) и пограничним селима на израелско-либанској граници, нападом на патролу ИДФ и отмицом два војника. Током 34 дана, колико је трајао, пажњу светских заокупила медија главна одлика тог сукоба – ракете које је користио Хезболах. Широки дијапазон невођених ракета земља-земља, те вођених противтенковских и противбродских ракета, од којих су неке врло софистициране, али и тактичка примена која је наметнула стратешке импликације – све је то изненадило аналитичаре.

■ ПОДРШКА ИРАНА И СИРИЈЕ

Према израелским изворима, ракетни арсенал Хезболах створен је заједничким напорима Ирана и Сирије. Након повлачења Израела из јужног Либана, маја 2000. године, а поготово од марта 2001, почео је масовни дотур ракета Хезболаху из Ирана. Транспортни авиони су преносили ракете до Дамаска, одакле

су их камионима превозили и размештали у јужном Либану и долини Бека. Тадашњи премијер Израела Аријел Шарон, упозорио је да Иран „у потпуној сарадњи са Сиријом“ снабдева Хезболах великим бројем ракета којима се може гађати срце Израела. Јануара 2002. године министар спољних послова Шимон Перес је пред Кнесетом (израелски парламент) изнео податак да је Иран опремио Хезболах са скоро 10.000 ракета. Мада је Иран оповргао те наводе, амерички магазин *Christian Science Monitor* је фебруара 2002. објавио чланак у ком цитира изјаву инсајдера Хезболаха да су стотине камиона са војном опремом пристизале у граничну област јужног Либана након израелског повлачења. Септембра исте године *New York Times* је цитирао званичника владе САД, који је рекао да је Хезболах добио далекометне ракете *фаир-3* и *фаир-5* иранске производње. Генерални секретар Хезболаха Хасан Назралах изјавио је како „ракете Хезболаха сада могу досећи сва настањена места у Израелу... и куда могу онда они (Израелци) да побегну?“

Наваф Мусави, члан политичког врха Хезболаха, на митингу присталица маја 2001. рекао је да су два и по милиона Израелца у досегу њихових ракета.

Тадашњи израелски министар одбране, Бењамин Бен-Елазар је директно оптужио Сирију, речима да је „Израелу врло јасно да се ништа не догађа на нашој северној граници без знања и сагласности Сирије“.

Мада је, током година, ИДФ обезбедио границу према Либану наелектрисаном жицом, камерама, сензорима топлоте и утврђеним стражарским постајама које могу издржати минобацачку ватру, а уз то користио беспилотне летелице за извиђање, ракетни лансер се нису могли лако уочити. На појединачне ракетне ударе, као априла 2001. године, када је убијен један војник, ИДФ је одговорно уништењем сиријске рударске станице у Либану.

— ■ СТРАТЕШКИ ДОБИЦИ

Током рата Хезболах је испалио, према различитим изворима, од 3.970 до 4.228 ракета, понекад више од 200 дневно, од којих је 94 одсто било калибра 122 мм. Од тога је 23 одсто погодило насељене области, укључујући градове као што су Хаифа, трећи по величини град у Израелу, Хадера, Назарет и Сафед, где је погођена болница. Међутим, највише су страдали северни израелски градови Нахаријат и Кирјат Шмона. Осим градова, гађана су и села у којима не станују само Јевреји, већ и Друзи и Арапи.

Ракете 122 мм најчешће су испаливане са једноцевних или четвороцевних лансера,

Ракете иранске производње

НОВА ВРСТА АРАПСКОГ РАТНИКА

Храброст припадника Хезболаха и њихова решеност за борбу до последњег метка довели су до тога да их аналитичари сматрају најдисциплинованијом војном организацијом на Блиском истоку. Неименовани израелски официр, који се са припадницима Хезболаха борио прса у прса, изјавио је да они представљају потпуно нову врсту арапског ратника, који се боре као лавови.

ХЕЗБОЛАХ

Мада често описиван као радикална шиитска исламска милиција, Хезболах је, у ствари, чврсто организована регуларна војска, која заједно са резервним јединицама броји око 25.000 обучених припадника. Они су организовани у бригаде, од којих је свака способна за самосталне операције, мада су све потчињене централној команди.

Хезболах је присутан у сваком граду и селу где живе Шиити, у облику основне организације коју чини месни одбор за безбедност. Њиме председава официр који је претходно прошао шестомесечну обуку у официрској школи Републиканске гарде Ирана, а потом завршио додатни течај у трајању од три до четири месеца из обавештајне делатности, ракетних система или обуке за припадника специјалних јединица. По повратку у Либан, они и даље остају у вези са Републиканском гардом, чији им представници помажу у решавању не само логистичких већ и личних проблема, као што су здравствена заштита или недостатак средстава за живот.

Увидом у индивидуалне квалитете чланова месног одбора током војне обуке, председавајући бира талентоване појединце и шаље их на додатну обуку на полигонима око Балбека или у долини Бека. Ако се ту исказу, следи тромесечни течај у Ирану на обуци за руковоаце вођених противтенковских ракета, нишаније на минобацачу, рад са експлозивним средствима и средствима везе и санитетска обука.

Месном одбору помажу два тела. Прво је регрутна канцеларија, *taabiya*, и она је задужена за резерviste, који сваког месеца имају војну обуку у трајању од три дана. Лично наоружање држе код куће, па чак и тешке митраљеже и минобацаче. Процењује се да их има 7.000-10.000. Друго тело је *muffaririn*, задужено за паравојне снаге, које броје од 10.000-15.000 припадника и обављају задатке страже на контролним пунктovima, у војним складиштима и редарствене послове на скуповима Хезболаха.

које је врло тешко уочити и уништити. Плотунска ватра је ретко примењивана, а један од примера јесте напад на Акру 3. августа. Ракете *фаир-3* и *5* коришћене су тек од друге седмице рата. *Хаибар-1* је употребљен 27. јула, када је са 12 ракета нападнут град Афула. *Зелзал-2* није коришћен, али је схваћен врло озбиљно у смислу потенцијалне претње, те су стога батерије противракетног система Патриот размештене око Нетаније, како би штитиле Тел Авив.

Посебно изненађење у том рату представљају стратешки добици које је Хезболах остварио употребом тактичких ракетних пројектила. Према аналитичкој агенцији Стратфор, након минуциозног анализирања израелских снага и слабости, Хезболах је успео да Израелу ускрати главне предности – одличну извиђачку и обавештајну делатност на тактичком нивоу, агресивну употребу

авијације и оклопних јединица, којима се пресецају противничке линије снабдевања и уништавају центри и средства руковођења и командовања, што код непријатеља производи несташицу горива, муниције, хране и воде – те да наметне дезорганизацију и панику.

Хезболах је, заправо, отпочео рат у време и на месту које је сам изабрао, кренувши у стратешку офанзиву, а да је на тактичком нивоу остао у дефанзиви. При томе је имао само један циљ – да издржи нападе ИДФ и опстане као војна снага. Насупрот томе, Израел је имао неколико циљева: зауставити ракетне нападе, сломити Хезболах, претрпети минималне губитке и одржати репутацију и углед непобедиве војске.

■ РАТ БЕЗ ПОБЕДЕ

Хезболах није победио Израел, али није ни дозволио Израелу да га победи. При томе се одрекао тактичке предности коју доносе плотунски удари вишецевних бацача ракета зарад стратешких циљева, показавши тиме да исправно схвата данашњу улогу западних медија, који покривају ратове као спортски догађај, пажљиво преносећи број погинулих војника и цивила, испалењених ракета и ваздушних удара.

Ракете Хезболаха нанеле су и економски удар Израелу. Успешно су осујетили све привредне активности у северном делу земље, а скоро 300.000 цивила морало је да потражи уточиште у склоништима или избегличким логорима. Ракете већег домета, као *фаир-5* и *хаибар-1*, омогућиле су Хезболаху да гађа циљеве јужно од Хаифе, што је област коју настанује приближно трећина израелског становништва и у којој је смештена половина израелске индустрије, као и главна рафинерија нафте. Сваки рат је скуп, а мобилизација резервиста и војне операције свакако представљају велики финансијски терет за малу државу као што је Израел.

Из јулског рата Хезболах је изашао са знатним губицима. Мада његови представници тврде да је број погинулих бораца око 60, ИДФ је идентификовао 440 мртвих припадника Хезболаха по имену и адреси. Досадашња искуства говоре да је број погинулих непријатељевих војника који наведе Израел обично износио половину до две трећине стварног броја, те се може закључити како је Хезболах

Шеик Хасан Назралах

ГРУПА ЗА СПЕЦИЈАЛНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

Посебна јединица у војсци Хезболаха јесте група за специјалне операције, која се састоји од пет чета, свака са по 150 до 250 војника. Током мирнодопског периода они су телохранитељи шефовима Хезболаха, а за време ратних операција упадају иза непријатељевих линија и дејствују у позадини. Тако је једна чета ушла у Израел у ноћи између 10. и 11. јула 2006. и остала неоткривена дуже од 24 часа, да би потом напала патролу ИДФ, убила прво три, а потом још пет војника и уз то отела двојицу, што је био директан повод за рат.

Друга чета се исказала у борбама за градић Бинт Џебаил, политичко упориште Хезболаха, које су почеле 25. јула, након вишеструких удара из ваздуха и артиљеријске припреме током које је ИДФ испалио више од 3.000 граната. После уласка у град, војници 51. батаљона елитне израелске Голанске бригаде нападнути су са свих страна и врло брзо су претрпели губитке од осам погинулих, уз много рањених. Током наредних шест часова одбијали су жестоке нападе, при том евакуишући рањенике. Пет дана касније, борци Хезболаха су и даље контролисали већи део града.

можда изгубио скоро 700 најквалитетнијих бораца.

Израелско ваздухопловство је уништило око 150 лансера ракета, што је један од могућих одговора на питање зашто Хезболах није гађао циљеве у дубини Израела. Уз то је, током сукоба, развијен систем осматрања и извиђања којим се, након уоченог испалења ракета, лансер могао уништити за мање од пет минута.

■ ДРЖАВА У ДРЖАВИ

Будући да је, фактички, постао „наоружана држава унутар државе“, тешко је поверовати да ће Хезболах својевољно пристати на разоружање, упркос Резолуцији УН број 1701. Либанска армија нема снаге нити бројности да испуни Резолуцију, те је већ 15. августа објављено како влада Либана ради на договору који ће представљати компромис и којим ће Хезболаху бити дозвољено да задржи оружје упркос Резолуцији.

Мало је вероватно и да ће мисија Уједињених нација Унифил покушати да разоружа Израел, а израелски аналитичар Ефраим Инбар, осим што УН види као „морално банкротiranу и потпуно неефикасну институцију“, сматра да ће присуство Унифила само спутавати слободу акције ИДФ против Хезболаха. Очито је, како наводи, да је серија стратешких грешака, „уз додатну комбинацију ароганције, хвалисавости, еуфорије и презира према непријатељу“, што истиче други израелски аналитичар, Рувен Педацур, резултовала неуспешним ратом у ком је Израел изгубио огромну психолошку предност коју је уживао до тог сукоба.

Ракете Хезболаха су, дакле, мало постигле са војног, али врло много са политичког, економског и психолошког аспекта, због чега је сиријски председник Башар Асад изјавио да ће будуће генерације у арапском свету наћи начин да поразе Израел. Следећи рат је, очигледно, само питање времена. ■

Др Александар МУТАВЦИЋ

Противавионски топ Хезболаха

АРСЕНАЛ

Ракетни арсенал Хезболаха укључује: ракете 122 мм, домета 20 км, са бојном главом од 6 килограма, те побољшани модел истог калибра са дометом од 30 км; затим ракете 220 мм, домета скоро 70 км, са бојном главом од 40 килограма; иранске ракете *фаир-3*, калибра 240 мм и домета око 40 км, са бојном главом од 50 килограма, и *фаир-5*, калибра 333 мм, домета око 75 км, са бојном главом од 90 килограма. Осим тога, Хезболах поседује и ракете *хаибар-1*, калибра 302 мм, такође иранске производње, за које многи аналитичари сматрају да су модификација *фаир-5*, домета 160 км, са бојном главом од 100 килограма и *зелзал-2*, калибра 610 мм, а домета око 200 км, уз бојну главу од 400 килограма.

Своје ракетне потенцијале Хезболах је груписао у три бригаде. То су бригада „Насар“, са ракетама до 220 мм, затим бригада „Хаибар-1“, са ракетама средњег домета, и најзад 3. бригада, опремљена ракетама *зелзал-2*, које могу гађати и израелски нуклеарни реактор у Димони.